

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών και Επιχειρηματικών Ειδήσεων για το Κόσσοβο (02.05.2023)

A. Μακροοικονομικά Μεγέθη.

1. Εξέλιξη εμπορικού ισοζυγίου.

Το εμπορικό έλλειμμα του Κοσσόβου αυξήθηκε κατά 5,3%, σε ετήσια βάση και ανήλθε σε 426,8 εκατομμύρια ευρώ (468,6 εκατομμύρια δολάρια) τον Μάρτιο, ανέφερε η Στατιστική Υπηρεσία της χώρας. Οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά -7,7%, σε ετήσια βάση, στα 81,7 εκατ. ευρώ, ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 3% στα 508,5 εκατ. ευρώ τον Μάρτιο, σύμφωνα με την ανακοίνωση. Οι κύριοι εξαγωγικοί προορισμοί του Κοσσόβου τον Μάρτιο ήταν η Βόρεια Μακεδονία, οι ΗΠΑ και η Αλβανία. Τα βασικά μέταλλα, τα διάφορα βιομηχανοποιημένα είδη και τα πλαστικά και ελαστικά προϊόντα ήταν τα κύρια εξαγωγικά προϊόντα. Ορυκτά προϊόντα, τρόφιμα, ποτά και καπνός και βασικά μέταλλα αποτέλεσαν το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών του Κοσσόβου τον Μάρτιο. Οι περισσότερες εισαγωγές προέρχονται από την Τουρκία (14,3% του συνόλου), την Γερμανία (12,3%), την Κίνα(8,4%) και την Ελλάδα (6,3%).

2. Εξέλιξη οικονομίας χωρών Δυτικών Βαλκανίων.

Η Παγκόσμια Τράπεζα αναμένει ότι το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) της περιοχής των Δυτικών Βαλκανίων θα αυξηθεί κατά 2,6% το 2023, κυρίως λόγω της ιδιωτικής κατανάλωσης και των εξαγωγών, σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση. Η περιοχή έχει ξεπεράσει τα προ-πανδημικά επίπεδα, παρά τις επιπτώσεις της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, αλλά τώρα χρειάζεται να ξαναχτίσει αποθέματα ασφαλείας για να προετοιμαστεί για μελλοντικούς κραδασμούς και να αναλάβει μεταρρυθμίσεις από την πλευρά της προσφοράς για να διασφαλίσει πιο βιώσιμη και πιο πράσινη ανάπτυξη. «Για να συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν την καταιγίδα που προκαλείται από πολλαπλούς οικονομικούς κραδασμούς, οι χώρες μπορούν να επιτύχουν υψηλές αποδόσεις, επιδιώκοντας μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την παραγωγικότητα μεσοπρόθεσμα, όπως η επιτάχυνση της περιφερειακής ολοκλήρωσης, η αύξηση των επιπέδων ανταγωνισμού στην

αγορά, η προσέλκυση επενδύσεων υψηλότερης ποιότητας και η αντιμετώπιση των φραγμών που περιορίζουν συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό, ειδικά μεταξύ των γυναικών».

Ο πληθωρισμός στα Δυτικά Βαλκάνια έφτασε σε υψηλό 20 ετών το 2022, λόγω της αύξησης των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων. Αν και υπάρχουν ενδείξεις χαλάρωσής του, οι πληθωριστικές πιέσεις παραμένουν ισχυρές και θα απαιτήσουν περαιτέρω αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής, σύμφωνα με την έκθεση.

«Μεσοπρόθεσμα, οι προοπτικές για τα Δυτικά Βαλκάνια παραμένουν θετικές, αν και απαιτούνται μεταρρυθμίσεις για να επιταχυνθεί η πράσινη μετάβαση και να αντιμετωπιστούν βασικές διαρθρωτικές προκλήσεις», σημειώνεται. Η Έκθεση υποδεικνύει ότι, οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν σημαντικά οικονομικά οφέλη για την περιοχή, καθώς ακόμη και μέτριες βελτιώσεις θα μπορούσαν να μειώσουν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, να ενισχύσουν τα κέρδη των επιχειρήσεων, να προσφέρουν κοινωνικά οφέλη και να βοηθήσουν στην άμυνα έναντι μελλοντικής αύξησης τιμών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Ακολουθούν οι εκτιμήσεις και οι προβλέψεις για την ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ για τα Δυτικά Βαλκάνια (ποσοστιαία μεταβολή):

	2022 (est.)	2023 (f'cast)	2024 (f'cast)
Albania	4.8	2.8	3.3
Bosnia and Herzegovina	4.0	2.5	3.0
Kosovo	3.5	3.7	4.4
North Macedonia	2.1	2.4	2.7
Montenegro	6.1	3.4	3.1
Serbia	2.3	2.3	3.0
Western Balkans	3.2	2.6	3.1

B. Τοπικά Επιχειρηματικά Νέα.

1. Ελλείψεις εργατικού δυναμικού.

Ο JusufAzemi, Πρόεδρος του Ανεξάρτητου Συνδικάτου Εργαζομένων του Ιδιωτικού Τομέα του Κοσόβου, δήλωσε ότι οι ιδιωτικές εταιρείες αντιμετωπίζουν σημαντική έλλειψη ειδικευμένων εργαζομένων και εξέφρασε την ανησυχία ότι πάνω από 100.000 εργαζόμενοι έχουν εγκαταλείψει το Κόσοβο από το 2021. Σύμφωνα με τον ίδιο, η έλλειψη εργατικού δυναμικού υπάρχει σε κάθε τομέα και υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι εργαζόμενοι κάνουν εργασίες για τις οποίες δεν διαθέτουν τα προσόντα.

Προειδοποιεί ότι οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι δεν μπορούν να αντικατασταθούν από ανειδίκευτους εργάτες και πολλοί άνθρωποι που βρίσκουν δουλειά στερούνται πρακτικής. Σχετικά με τον νόμο για τον κατώτατο μισθό, ανέφερε ότι η κυβέρνηση του Κοσόβου δεν έχει καμία διάθεση να τον εφαρμόσει. Υποστηρίζει ότι, τα σωματεία είναι κατά του κατώτατου μισθού των 264 ευρώ, αλλά δεν έχουν ρωτηθεί ποτέ για αυτό το θέμα.

2. Ακύρωση βρετανικής επένδυσης.

Η εταιρεία «MLK Mining LL.C» της οποίας η Κυβέρνηση αφαίρεσε το καθεστώς του Στρατηγικού Επενδυτή, ανακοίνωσε ότι δεν θα επενδύει πλέον στον τομέα της εξόρυξης στο Κόσοβο. Για την αποτυχία αυτής της επένδυσης, το Διοικητικό Συμβούλιο της «MLK Mining LL.C» ανέφερε ότι θα ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και τους εκπροσώπους της Αμερικανικής Διοίκησης. Η ανακοίνωση της εταιρείας υποστηρίζει ότι, οι αρχές του Κοσόβου έλαβαν την απόφαση, χωρίς διαβουλεύσεις και ότι με την ακύρωση της απόφασης έγκρισης της επένδυσης ύψους 45 εκατ. Ευρώ, το Κόσοβο έχασε νέες θέσεις εργασίας και τη διεθνή του αξιοπιστία.

Η MLK αντέδρασε και στις θέσεις του Υπουργείου Εμπορίου, το οποίο ισχυρίστηκε ότι η εταιρεία δεν είπε την αλήθεια. Στην απάντηση λέγεται ότι η MLK ακολούθησε όλα τα προβλεπόμενα βήματα και ότι για τα τέσσερα χρόνια που χρειάστηκαν οι κυβερνήσεις του Κοσόβου για επαλήθευση, οι νομικές βάσεις της αίτησης δεν αμφισβητήθηκαν. Σύμφωνα με την απόφαση της κυβέρνησης για ανάκληση της ιδιότητας του στρατηγικού επενδυτή, που υπέγραψε ο Πρωθυπουργός, αναφέρεται ότι, το καθεστώς Στρατηγικού Επενδυτή ακυρώθηκε, «λόγω των νέων συνθηκών που διαπίστωσε η Επιτροπή, οι οποίες παραβιάζουν το δημόσιο συμφέρον και συγκρούονται με την ισχύουσα νομοθεσία για τις στρατηγικές επενδύσεις, καθώς και με αυτή για επενδύσεις σε ορυχεία και ορυκτά».

3. Ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας.

Ο αναπληρωτής Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας του Κοσσόβου (CBK), BashkimNurboja, δήλωσε ότι ο τραπεζικός δανεισμός εξακολουθεί να είναι μια σταθερή πηγή χρηματοδότησης για τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των επιχειρήσεων που ηγούνται γυναίκες. Με αφορμή την τελετή έναρξης δύο νέων προγραμμάτων εγγυήσεων για τις «Γυναίκες στην Επιχείρηση» και το «Start-Up», από το Ταμείο Εγγύησης Πιστώσεων του Κοσσόβου, ο Nurboja τόνισε ότι αποτελεί μια καλή ευκαιρία για την προώθηση της ισότητας των φύλων.

«Ο αριθμός των επιχειρηματικών λογαριασμών με γυναίκες ιδιοκτήτες στον τραπεζικό τομέα είναι 21.247, έναντι 104.461 με άνδρες ιδιοκτήτες, ή το 17% του συνόλου των λογαριασμών. Η αξία των καταθέσεων των επιχειρήσεων με γυναίκες ιδιοκτήτες είναι 112 εκατ. ευρώ ή 7% του συνόλου των επιχειρηματικών καταθέσεων. Ο αριθμός των δανείων των γυναικείων επιχειρήσεων είναι 8.185 ή 25%, ενώ η αξία των δανείων είναι 643 εκατ. ευρώ ή 29% των συνολικών επιχειρηματικών δανείων ύψους 2,2 δισ. ευρώ», ανέφερε ο Nurboja, προσθέτοντας ότι η CBK θα συνεχίσει να στήριξη του χρηματοπιστωτικού τομέα στην αύξηση της στήριξης της οικονομίας της χώρας.

Γ. Νέα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για ελληνικές επιχειρήσεις.

1. Αυξήσεις μισθών στα Βαλκάνια.

Η Παγκόσμια Τράπεζα, στην τακτική της τριμηνιαία οικονομική έκθεσή της, σημείωσε ότι οι περισσότερες χώρες στα Βαλκάνια εφάρμοσαν αυξήσεις μισθών στο δημόσιο τομέα στις αρχές του 2023.

Η Σερβία, για παράδειγμα, αύξησε τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων κατά 12,5% στις αρχές του 2023. Το Μαυροβούνιο αύξησε τους καθαρούς μισθούς της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης και της υγείας κατά σχεδόν 20%. Στο Κόσσοβο εισήχθη νέος νόμος για τους μισθούς στο δημόσιο τομέα, ο οποίος στοχεύει στην αύξηση των συνολικών μισθολογικών δαπανών κατά 15%. Η Βόρεια Μακεδονία επεξεργάζεται νέο μισθολογικό νόμο, μετά από συνεχή αιτήματα της Ομοσπονδίας Συνδικάτων.

Ο πληθωρισμός αύξησε τις πιέσεις για αυξήσεις μισθών από το 2022 σε όλες τις χώρες της περιοχής. Στο Μαυροβούνιο, ο μέσος καθαρός μηνιαίος μισθός αυξήθηκε κατά 18,7% σε πραγματικούς όρους το 2022. Στην Αλβανία, το 2022, οι ονομαστικοί μισθοί αυξήθηκαν κατά 10,8% έως τον Δεκέμβριο του 2022 (ή 3,4% σε πραγματικούς όρους), αντανακλώντας την αυξημένη ζήτηση για θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα εργασίας. Ο μέσος μισθός στη Σερβία αυξήθηκε κατά 13,8% σε ονομαστικούς όρους και 1,7% σε πραγματικούς όρους. Το 2022, η ανάπτυξη ήταν πιο έντονη στον ιδιωτικό τομέα, όπου οι μέσοι καθαροί μισθοί αυξήθηκαν κατά 17%, ενώ οι μισθοί του δημόσιου τομέα βελτιώθηκαν κατά 7,3%.

Το 2022 οι μισθοί στη Βόρεια Μακεδονία αυξήθηκαν κατά 11%. Ωστόσο, ο διηήπιος πληθωρισμός μείωσε τους πραγματικούς μισθούς. Στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η αύξηση των ονομαστικών μισθών ήταν 14,2%, αλλά σε πραγματικούς όρους, οι μισθοί μειώθηκαν κατά 0,5% τον Δεκέμβριο. Τα τελευταία τρία χρόνια, οι μισθοί στις χώρες της περιοχής αυξήθηκαν με πολύ ταχύτερο ρυθμό από την Αλβανία, διευρύνοντας το χάσμα μεταξύ του εισοδήματος που λαμβάνει ένας εργαζόμενος στη Σερβία, τη Βόρεια Μακεδονία, το Μαυροβούνιο και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, σε σύγκριση με έναν Αλβανό . Ο μέσος ακαθάριστος μισθός για αυτές τις χώρες κυμαίνεται μεταξύ 800-900 ευρώ το μήνα, από περίπου 520 ευρώ που είναι ο μέσος όρος στην Αλβανία, ή κατά μέσο όρο περίπου 40% υψηλότερος.

2. Συνάντηση Γενικού Συμβούλου ΟΕΥ με Υφυπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Ο Υφυπουργός Υπουργείου Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και Εμπορίου του Κοσόβου κ. Mentor Arifaj και ο σύμβουλος κ. Shkumbin Gërguri φιλοξένησαν τον κ. Λεωνίδα Παπακωνσταντινίδη, Γενικό Σύμβουλο σε Οικονομικά και Εμπορικά Θέματα από το Γραφείο Συνδέσμου της Ελλάδας στην Πρίστινα. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε σε ιδιαίτερα φιλική ατμόσφαιρα, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών.

Ο Υφυπουργός Arifaj ενημέρωσε τον κ. Παπακωνσταντινίδη για την πρόοδο που έχει σημειώσει το Κόσοβο στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Επιχειρηματικότητας στη συνολική ανάπτυξη της χώρας και τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας. Από την άλλη πλευρά, ο κ. Παπακωνσταντινίδης, εξέφρασε ενδιαφέρον και ετοιμότητα για ανάπτυξη συνεργασιών και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ επιχειρήσεων των δύο χωρών.